

SEPA jaunumi e-komercijas jomā

Eiropas Maksājumu padomes (*European Payments Council*) ziņojums

Atbilstoši *Innopay* prognozēm e-komercijas iespējas SEPA kontekstā vērtētas šādi:

- 2011. gadā Eiropā prognozēti ienākumi 250 mljrd. eiro apjomā;
- tuvākajos gados prognozēts pieauguma temps divciparu skaitļa izteiksmē;
- pārdošanas apjomos tiek prognozēta 11% daļa, kas turpina pieaugt.

Svarīgākie diskusiju aspekti:

- fragmentācija – nacionālais maksājumu profils; vietējie risinājumi; nav vienota tirgus, izņemot karšu maksājumus;
- krāpniecība:
  - trūkst autorizācijas mehānismu, kas rada atmaksu (*charge back*) krāpniecību;
  - saglabāsies karšu datu drošības pārkāpumu problēma;
  - aktuāla ir identitātes zādzību problēma.

Lai risinātu minētās problēmas, Eiropas Maksājumu padome 2011. gada 22. marta kopsapulcē apstiprināja e-komercijas maksājumu nostādnes dokumentu, kurā ietverti šādi 11 pasākumi.

1. Lietotāju zināšanu par *3D Secure*¹ uzlabošana.
2. Kredītkaršu atmaksu un strīdu izskatīšanas procedūru saskaņošana.
3. Vairāk uz SEPA kredīta pārvedumiem balstītu starptautisko un savietojamo internetbanku e-maksājumu risinājumu.
4. SEPA tiešā debeta maksājumu e-mandātu ieviešana.
5. Precīzāki atmaksas ar t.s. maku sistēmām (*wallet systems*) noteikumi.
6. Savietojami priekšapmaksas risinājumi.
7. Precīza informācija par internetbanku papildu pakalpojumiem (*overlay services*).
8. Pārrobežu pēcapmaksas risinājumi.
9. Īpašas maksājumu metodes mobilajam telefonam un piezīmjdatoram.
10. E-identitātes risinājumu lietošana krāpniecības apkarošanā un pircēju zināšanu uzlabošana par kredīta pārvedumiem, tiešā debeta maksājumiem un kredītkartēm.
11. Vispārēju e-identitātes risinājumu mobilajiem pirkumiem attīstīšana un citi iepirkšanās iespēju uzlabojumi.

Aicinājumi darbībai:

- e-komercijas sektors veicina maksājumu metožu attīstību, uzlabojot maksājumu vidi;
- banku sektoram tiek lūgts uzlabot e-komercijas maksājumu pakalpojumus (izskaust krāpniecību, uzlabot lietotāju zināšanas).

Saistībā ar strauji augošo e-komercijas maksājumu transakciju skaitu Eiropas Maksājumu padome apņēmas izstrādāt SEPA e-maksājumu ietvardokumentu. Tas tiek veidots ar mērķi atbalstīt tirgū esošo e-maksājumu shēmu savietojamību, lai tās varētu migrēt no nacionālās vides uz SEPA vidi. SEPA e-maksājumu ietvardokumenta pirmo versiju plānots publicēt 2011. gada vidū. SEPA e-maksājumu ietvardokuments nodrošinās ērtu un drošu iespēju veikt maksājumus internetā. Tas arī veicinās vienota e-komercijas tirgus izveidi un būs ieguvums Eiropas patērētājiem un interneta tirgotājiem.

---

¹ *3D Secure* – XML standarta protokols, kas ir papildu posms, lai nodrošinātu karšu maksājumu drošību internetā.

SEPA e-maksājumu ietvardokumenta koncepcija

SEPA e-maksājumu ietvardokuments veicinās tādu interneta maksājumu ar e-maksājumu garantiju interneta tirgotājiem, kas tiek pabeigti, izmantojot SEPA kredīta pārvedumus. SEPA e-maksājumu ietvardokuments attīstīs interneta maksājumus. SEPA e-maksājumu ietvardokuments nav interneta tirgotāju uzvedības kodekss (*code of conduct*), kas noteiks, kādā veidā jāpiegādā preces vai pakalpojumi klientiem nepieciešamajā kvalitātē un laikā. Komerciālās attiecības starp preču vai pakalpojumu pircēju un pārdevēju netiek iekļautas ietvardokumentā. Tas tiek veidots ar mērķi atbalstīt tirgū esošās e-maksājumu shēmas, lai tās varētu migrēt no nacionālās vides uz SEPA vidi. E-maksājumu shēmas dos iespēju bankām piedāvāt maksājumus klientiem, kas iepērkas internetā un ļauj eiro maksājumus debitēt no sava norēķinu konta. Esošās e-maksājumu shēmas lielākoties darbojas nacionālo valstu robežās. E-maksājumu shēma, kas būs atbilstīga SEPA e-maksājumu ietvardokumentam, dos iespēju interneta veikalu pircējam neatkarīgi no atrašanās vietas SEPA samaksāt pircējam, lietojot savas bankas interneta pakalpojumus un savu norēķinu kontu. Eiropas Maksājumu padome noteikusi minimālos kritērijus, t.sk. juridiskos un drošības aspektus, kas jāievēro, lai e-maksājumu shēma būtu SEPA atbilstīga.

Eiropas Maksājumu padome karšu shēmām un to dalībniekiem SEPA ietvaros iesaka ieviest šādus pasākumus.

E-komercijas izdevējpusē: izdevējiem un karšu shēmām jānodrošina, lai, vēlākais, **2013. gada beigās** attiecīgās autentifikācijas procedūras būtu ieviestas. Lai novērstu pieņemšanas barjeras, procedūrām jābūt savietojamām starp shēmām. Autentifikācijas metožu saskaņošana īstenojama, izmantojot internetbankas metodes. Autentifikācijas metodes varētu būt šādas:

- uz riska novērtējumu balstīta autentifikācija;
- pārbaudes un atbildes mehānisms;
- duālo kanālu autentifikācija, piemēram, SMS (*short message service*);
- uz tehnisko nodrošinājumu balstīta (*hardware based*) autentifikācija, piemēram, vienreizējās paroles iekārta (*token*) vai viedkartes lasītājs;
- virtuālās kartes;
- jebkāds inovatīvs risinājums, kuru maksājumu shēmas atzītu par efektīvu.

Nosauktās autentifikācijas metodes jākombinē ar attiecīgajiem risku pārvaldes rīkiem.

E-komercijas pieņēmējpusē: karšu shēmām jānodrošina, lai, vēlākais, **2013. gada beigās** tās var atbalstīt minētos autentifikācijas risinājumus karšu pieņemšanas vietā.

CVX2² obligāta lietošana visās vidēs bez kartes klātbūtnes (*card-not-present*): no 2012. gada 1. janvāra karšu shēmām ir mandāts prasīt, lai visās vidēs bez kartes klātbūtnes vai kartēm, kas paredzētas šādām vidēm,

- pieņēmēji pieņem un pārraida CVX2 vērtību vai tās ekvivalentu;
- izdevēji noraida jebkuru autorizācijas pieprasījumu, kas satur kļūdainu CVX2 vērtību vai tās ekvivalentu (citādu nekā CVX2; (*CVX2 mismatch*)).

Karšu shēmas var pieļaut arī pastāvīgus vai īslaicīgus izņēmumus specifiskiem zema krāpniecības riska līmeņa sektoriem, kamēr tie nepārsniedz 10% no SEPA pieņēmējtiģurģus.

² CVX2 – kartes drošības kods, kas uzdrukāģts uz kartes, piemēģram, CVV2 (*card verification value*) vai CVC2 (*card verification code*), vai kas tiek ģenerēģts kartes ģipģ/viedģkartģ.

Noteikts vispārīgs princips, ka sensitīvu datu glabāšana vai to pārraide drošā veidā tiek stingri ierobežota tikai ar tiem datiem, kas nepieciešami karšu maksājumu apstrādei. Eiropas Maksājumu padome apsvērs Datu drošības standartu apstiprināšanu un lietošanas veicināšanu Karšu maksājumos iesaistīto grupā (*Cards Stakeholder Group*; CSG). Karšu maksājumos iesaistīto grupai tiks lūgts sniegt viedokli par migrāciju uz Datu drošības standartu.